

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології
Кафедра психології розвитку

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ ДУХОВНОГО РОЗВИТКУ**

Рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий) рівень

ступінь вищої освіти доктор філософії

Спеціальність – С4 «Психологія»

Галузь знань – С «Соціальні науки, журналістика та інформація»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від “26” серпня 2025
р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психологія духовного розвитку
Викладач	Климишин Ольга Іванівна
Контактний телефон викладача	0660942968
E-mail викладача	olha.klymyshyn@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Раз на тиждень відповідно до графіка консультацій

2. Анотація до навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Психологія духовного розвитку» - це вибірковий навчальний курс. Структуру навчальної дисципліни складають 2 змістові модулі (ЗМ), що включають 10 тем. До першого ЗМ увійшли теми: «Феноменологія духовності та духовного розвитку особистості», «Концептуальні погляди на духовну природу особистості», «Сучасні підходи в дослідженнях психології духовності та духовного розвитку особистості», «Духовний вимір особистості», «Методологія пізнання духовної природи особистості»; до другого ЗМ увійшли теми: «Фундаментально-технологічна концепція духовного розвитку особистості (О.І.Климишин)», «Психологічні закономірності та механізми духовного розвитку особистості», «Процедура реалізації експериментальних досліджень психологічних особливостей духовного розвитку особистості», «Психокорекційні заходи оптимізації процесу духовного розвитку особистості», «Духовна терапія в арсеналі психотерапевтичних заходів».

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою запропонованого курсу є вивчення теоретичних засад та принципів дослідження психології духовного розвитку особистості, а також аналіз сучасних психологічних технологій розвитку духовності особистості з врахуванням її індивідуальних особливостей. Формування навиків та вмінь створення авторських програм оптимізації процесу духовного розвитку особистості в умовах психоконсультативної, психокорекційної та психотерапевтичної практики.

Основними *цілями-завданнями* курсу є:

розкрити основні теоретичні принципи та засади курсу «Психологія духовного розвитку»; визначити сутнісний зміст феноменів духовності та духовного розвитку особистості в контексті досліджень сучасної психології; розкрити особливості авторського (О.І.Климишин) конструювання предметного ядра психології духовного розвитку особистості; обґрунтувати фундаментально-технологічну християнсько-орієнтовану концепцію духовного розвитку особистості (О.І.Климишин); ознайомити з системою знань про специфіку організації та проведення наукових досліджень в психології духовного розвитку; сформувані здатності здійснювати порівняльний психологічний аналіз індивідуальних траєкторій духовного розвитку людини та визначати специфіку оптимізації її індивідуального духовного генезису; розвинути вміння розробляти практичні авторські програми надання психологічної допомоги особам, які переживають духовні кризи та переживають стан духовної деформації.

4. Програмові компетентності та результати навчання

ЗК1. Розуміння концептуальних і методологічних основ у галузі науково-дослідної та/або професійної діяльності і на межі предметних галузей.

СК6. Здатність планувати та здійснювати психологічний супровід особистості в різних умовах діяльності та розвитку на підставі результатів теоретичного/емпіричного дослідження.

СК9. Здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, оцінювати

рівень власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію й професійну мобільність.

Програмні результати

ПР6. Застосовувати загальнофілософські та загальнонаукові принципи та методи досліджень при виконанні власної дисертаційної роботи.

ПРН17. Розробляти та апробувати програми психологічного супроводу особистості в різних умовах діяльності та розвитку на підставі результатів теоретичного/емпіричного дослідження.

ПРН18. Працювати над власним розвитком та вдосконаленням, визначати свої професійні можливості та виявляти прагнення до підвищення професійної кваліфікації та професійної мобільності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни		
Вид заняття	Загальна кількість годин	
	Денна форма	
Лекції	20	
Семінарські заняття /практичні/ лабораторні	18	
Самостійна робота	52	

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3 семестр	С4 Психологія	2 курс	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни				
Тема	лекції	кількість год.		
		практ. заняття	сам. Роб.	
Тема 1. Передумови дослідження проблеми духовності особистості в площині наукових досліджень.	2 год.	1 год.	5 год.	
Тема 2. Феноменологія духовності та духовного розвитку особистості.	2 год.	1 год.	5 год.	
Тема 3. Концептуальні погляди на духовну природу особистості. Сучасні підходи в дослідженнях психології духовності та духовного розвитку особистості.	2 год.	2 год.	5 год.	
Тема 4. Духовна парадигма дослідження особистості у вітчизняній психології.	2 год.	2 год.	5 год.	
Тема 5. Методологія пізнання духовної природи особистості.	2 год.	2 год.	5 год.	
Тема 6. Фундаментально-технологічна концепція духовного розвитку особистості (О.І. Климишин).	2 год.	2 год.	5 год.	
Тема 7. Психологічні закономірності та механізми духовного розвитку особистості.	2 год.	2 год.	5 год.	
Тема 8. Процедура реалізації експериментальних досліджень психологічних особливостей духовного розвитку особистості.	2 год.	2 год.	5 год.	
Тема 9. Психокорекційні заходи оптимізації процесу духовного розвитку особистості.	2 год.	2 год.	6 год.	

Тема 10. Духовна терапія в арсеналі психотерапевтичних заходів.	2 год.	2 год.	6 год.
Загалом	20 год.	18 год.	52 год.

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Навчальна дисципліна оцінюється за 100-бальною шкалою. За результатами поточного контролю протягом семестру аспірант може отримати максимально 50 балів, за результатами підсумкового контролю 50 балів.</p> <p><i>Поточний контроль:</i> Усне опитування – 4 бали. Тематичні тестові завдання – 20 балів. Творчі завдання (авторська розробка програми духовного розвитку особистості) – 20 балів. Реферат – 5 балів.</p> <p><i>Підсумковий контроль:</i> Залік (у формі тестування) – 50 балів.</p>
Вимоги до письмових робіт	<p><i>Вимоги до підготовки авторської розробки програми духовного розвитку особистості:</i> Авторська розробка повинна містити три частини – опис запиту, опис алгоритму реалізації програми (з чітким розкриттям змісту на кожному з етапів реалізації процесу в умовах консультативної чи терапевтичної роботи), формулювання рекомендацій реалізації програми.</p> <p><i>Вимоги до підготовки рефератів:</i> повідомлення готуються в друкованому вигляді, об'ємом 10-15 ст. зі вступом, основним викладом матеріалу, висновками, вказаним списком використаних джерел. У рефераті повинні бути відображеними: актуальність тематики дослідження, місце досліджуваної проблеми у сучасній вітчизняній та зарубіжній літературі; аналіз та узагальнення існуючих результатів; оцінка рівня повноти дослідження проблеми; обґрунтування необхідності проведення подальших досліджень. Особлива увага приділяється дотримання принципів академічної доброчесності при підготовці реферату.</p>
Семінарські заняття	<p>В умовах реалізації усного опитування на семінарських заняттях передбачено 4 - бальну шкалу оцінювання усної відповіді аспірантів:</p> <p>4 бали ставиться за наявності у аспіранта чіткого розуміння, достатньо вичерпного розкриття змісту питання і аргументовану логіку його викладу. 3 бали – правильне розуміння, але недостатньо глибоке й вичерпне знання матеріалу, репродуктивний його виклад, допускаються окремі несуттєві неточності. 2 бали – поверхневе розуміння матеріалу, неструктуроване та недостатньо аргументоване відтворення його змісту. 1 бал – часткове знання окремих фрагментів матеріалу.</p> <p><i>Оцінювання письмових робіт</i> відбувається за 5-бальною шкалою.</p> <p>1. Оцінювання авторської розробки програми духовного розвитку особистості:</p> <p>5 балів – робота виконана самостійно, у повному обсязі, програма опирається на методологічні принципи дослідження духовності особистості, закономірності та принципи духовного розвитку, є чіткий алгоритм реалізації програми, програма містить рекомендації. 4 бали – робота виконана самостійно, програма опирається на методологічні принципи дослідження духовності та духовного розвитку, є чіткий алгоритм реалізації програми, однак є деякі упущення та інші недоліки.</p>

	<p>3 бали – робота виконана самостійно, однак не в повному обсязі, нечітко означений алгоритм виконання програми та змістовно поверхнево сформульовані рекомендації.</p> <p>2 бали – робота виконана не в повному обсязі, програма за змістом має фрагментарний, поверхневий характер, відсутні рекомендації.</p> <p>1 бал – робота виконана не в повному обсязі, відсутні як змістове наповнення програми, так і логічний алгоритм її реалізації.</p> <p>2. <u>Оцінювання рефератів:</u></p> <p>5 балів – реферат є творчою самостійною науково-дослідною роботою. Виклад матеріалу відображає авторську аналітичну оцінку стану досліджуваної проблеми, власну точку зору на можливі варіанти її вирішення.</p> <p>4 бали – реферат має характер творчої самостійної науково-дослідної роботи. Виклад матеріалу відображає авторську аналітичну оцінку стану досліджуваної проблеми й власну точку зору на можливі варіанти її вирішення, однак є несуттєві неточності.</p> <p>3 бали – реферат має характер творчої самостійної науково-дослідної роботи. Виклад матеріалу не обмежується описовим підходом до розкриття обраної теми, але нечітко відображає авторську аналітичну оцінку стану досліджуваної проблеми й власну точку зору на можливі варіанти її вирішення. Є несуттєві неточності.</p> <p>2 бали – реферат має характер творчої самостійної науково-дослідної роботи. У викладі матеріалу нечітко відображено авторську аналітичну оцінку стану досліджуваної проблеми й власну точку зору на можливі варіанти її вирішення. Є суттєві неточності та помилки.</p> <p>1 бал – реферат немає характер самостійної науково-дослідної роботи. Виклад матеріалу обмежується описовим підходом до розкриття обраної теми, відсутня авторська аналітична оцінка стану досліджуваної проблеми й відсутня власна точка зору на можливі варіанти її вирішення. Є суттєві неточності та помилки.</p>
<p>Умови допуску до підсумково-го контролю</p>	<p>Виконання всіх передбачених силабусом завдань є умовою допуску до підсумкового контролю (заліку). Мінімальний набраний аспірантом бал допуску до заліку – 25 балів.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Залік</p>
<p>7. Політика навчальної дисципліни</p>	
<p><u>Письмові роботи</u> Підготовка письмових робіт у форматі рефератів та розробки авторських програм духовного розвитку особистості передбачає вміння творчо підходити до аналізу інформації, проявляти вміння ідентифікувати психологічні проблеми.</p> <p><u>Академічна доброчесність.</u> Дотримання академічної доброчесності аспірантом передбачає: свідому орієнтацію на запобігання плагіату у будь-яких формах його прояву: - самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;</p> <ul style="list-style-type: none"> - посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; - надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. <p>Регламентация дотримання академічної доброчесності в умовах освітнього процесу задекларована в <i>«Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника»</i> https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/</p> <p><u>Відвідування занять</u> Відвідування лекцій та практичних занять з курсу є обов'язковим.</p>	

Заохочується активна участь аспірантів в обговоренні програмового матеріалу на семінарських заняттях, доповнення відповідей інших аспірантів, використання додаткової літератури для підготовки до семінару. Усі завдання навчальної дисципліни повинні бути виконані та подані своєчасно. Передбачено відпрацювання аспірантом пропущених занять у форматі підготовки рефератів відповідно до теми пропущеного семінарського заняття.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

8.Рекомендована література

Основна:

1. Климишин О. І. Психологія духовності особистості: християнсько-орієнтований підхід: монографія. Івано-Франківськ : Гостинець, 2010. 440 с.
2. Климишин О.І. Теорія і методика тренінгу розвитку духовності особистості. Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2008. 112 с.
3. Колісник О.П. Психологія духовного саморозвитку особистості: Монографія. Луцьк: РВВ «Вежа», 2007. 400 с.
4. Москалець В.П. Психологічні основи виховання духовності в українській національній школі: автореферат на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук. К., 1996. 49 с.
5. Помиткін Е.О. Психологія духовного розвитку особистості: монографія. К.: Наш час, 2007. 280 с.
6. Савчин М.В. Духовна парадигма психології. К.: Академвидав, 2013. 252 с.
7. Савчин М.В. Духовний потенціал людини: монографія. 2-ге вид., переробл. і допов. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. 508 с.

Додаткова:

1. Бех І.Д. Духовні цінності в розвитку особистості. Педагогіка і психологія. 1997. № 1. С. 124-129.
2. Боришевський М.Й. Духовні цінності в становленні особистості – громадянина. *Педагогіка і психологія*. 1997. № 1. С. 144-150.
3. Боришевський М.Й. Духовність як міра довершеності особистості. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. С.Д. Максименка. Т. VIII, вип.6. К., 2006. С.26-31.
4. Гуманістична психологія: Психологія і духовність: (Світоглядні аспекти гуманістично зорієнтованих напрямів у сучасній західній психології) / упоряд. Г. Балл, Р. Трач. 2005. [Т.2]. 279 с.
5. Донченко О.А. Фрактальність психіки і суб'єктність. Людина. Суб'єкт. Вчинок: Філософсько-психологічні студії / За заг. ред. В.О. Татенка. К.: Либідь, 2006. С. 117-143.
6. Караульна Н.В. Духовність як чинник самовизначення людини. Автореф. дис. канд. філос. наук: 09.0003. Київ. нац. ун-т. імені Тараса Шевченка. К., 2000. 18 с.
7. Карпенко З.С. Аксиологічна психологія особистості. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2009. 512 с.
8. Кіндратюк Богдан. Духовне здоров'я школярів і музика дзвонів: етнопедагогічний аспект. Науково-методичний посібник. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2005. 270 с.
9. Киричук О.В. На шляху до Людини Духовної (Духовно-катарсична активність вихованця як показник ефективності педагогічної системи освітнього закладу).

Директор школи, ліцею, гімназії. 2000. № 2. С.50-58.

10. Климишин О.І. Синиці й журавлі: у пошуках першооснов буття / І.А. Климишин , О.І. Климишин . Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. 128 с.
11. Климишин О.І. Збагнути світ і себе в ньому / І.А. Климишин , О.І. Климишин. Івано-Франківськ: Гостинець, 2006. 204 с.
12. Климишин О.І. Творчість як спосіб репрезентації духовної природи особистості / О.І.Климишин, О.І. Семак. *Вісник Прикарпатського у-ту. Філософські і психологічні науки.* 2008. Спеціальний випуск. 233 с. С. 167-173.
13. Колісник О.П. Інтегративно-холістична концепція особистості (духовний саморозвиток особистості як чинник вирішення глобальних проблем людства). *Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України* / за ред. С.Д. Максименка. Т.Х, част.4. К., 2008. С. 262-272.
14. Колісник О.П. Психологічний шлях особистості та метод її духовного саморозвитку. *Соціальна психологія.* 2007. №3. С.78-93.
15. Колісник О.П. Ступені духовного саморозвиток особистості. *Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України* / За ред. С.Д. Максименка. Т.Х, част.2. К., 2008. С. 246-255.
16. Колісник О.П. Ступені духовності та психічні механізми саморозвитку особистості . *Ментальність. Духовність. Саморозвиток особистості.* І част. III розділ. К., 1994. С. 349-392.
17. Кримський С.Б. Принципи духовності ХХІ століття. Дві Русі / за загальною ред. Л. Івшиної. К.: Факт, 2003. 496 с.
18. Москалець В.П. Психологічний зміст духовності і духовність мистецтва. *Ментальність. Духовність. Саморозвиток особистості.* І част. III розд. К., 1994. С. 284-286.
19. Овсянецька Л.П. Духовні здібності особистості. *Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка АПН України* / За ред. С.Д. Максименка. Т. VIII, вип.6. К., 2006. С. 186-191.
20. Онищенко В.Д. Філософія духа і духовного пізнання: Християнсько-філософська ноологія. Львів; Логос, 1998. 338 с.
21. Пірен М.І. Єдність тілесного і духовного в процесі соціалізації особистості [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://politic.org.ua/vid/magcontent.php>
22. Помиткін Е.О. Духовний розвиток учнів у системі шкільної освіти: навч.-метод. посіб. 2-е вид., доп. К.: ІЗМН, 1996. 164 с.
23. Помиткін Е.О. Проблема розвитку та діагностики духовних ціннісних орієнтацій у старшокласників. *Практична психологія та соціальна робота.* 1998. №10. С. 10-16.
24. Савчин М.В. Духовність як онтологічний вимір особистості). *Вісник Прикарпатського у-ту. Філософські і психологічні науки. Спеціальний випуск.* Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ, 2008. 233 с. С. 12-17.
25. Савчин М.В. Три логіки душевного життя людини. *Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка АПН України: Психологія* / за ред. С.Д. Максименка. Випуск 34. К., 2007. С. 286-289.
26. Савчин М.В. Християнський ідеал духовно розвинутої особистості. *Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія.* Івано-Франківськ: Вид-во «Плай» Прикарпатського університету, 2000. Вип. 5. Ч. 2. С. 275-281.
27. Татенко В.О. До проблеми автентичності людського буття: вчинкова парадигма [Електронний ресурс] / В.О. Татенко. Режим доступу : <http://politicon.iatp.org.ua/tm/tatenkovchink.htm>
28. Титаренко Т.М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності. К.:

Либідь, 2003. 376 с.

29. Франкл В. Людина в пошуках граничного сенсу. Гуманістична психологія: Антологія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів: У 3-х т. Т. 1: Гуманістичні підходи в західній психології ХХ ст. 252 с.
30. Ямницький В. М. Духовність особистості: психологічні чинники. Духовність особистості: методологія, теорія і практика [Текст] : *Збірник наукових праць Східноукраїнського національного ун-т ім. В. Даля, Інститут духовного розвитку людини* [Редкол.: Г.П. Шевченко (голов. ред.) та ін.]. Луганськ: СНУ. Вип. 4 (17). 2006. С.234-243.
31. Ямницький В.М. Духовність особистості: психологічний підхід. Філософія. Педагогіка. Суспільство. *Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету*. Вип. 2. 2012. С. 388-392.
32. Frankl Viktor E. The unconscious God. Psychotherapy and Theology. New York. Simons and Schuster. 1975. 162 p.
33. Frankl Viktor E. Man's search for ultimate meaning. New York. Basic books. 2000. 191 p.

Викладач

Доктор психологічних наук, професор кафедри психології розвитку

Климишин О.І.